

УДК 37.014.53

ББК 74.04(3)

Iwan Bachow

TENDENCJE ROZWOJU MONOLINGWIZMU I BILINGWIZMU W POLITYCE EDUKACYJNEJ STANÓW ZJEDNOCZONYCH

У статті представлений аналіз політики монолінгвізму на противагу політиці білінгвізму в мовній політиці США. Розглядається історичні передумови, проблеми та механізми реалізації політики монолінгвізму в поліетнічній державі, результат якої спрямований проти культурного різноманіття іммігрантських та міноритарних мов. Поведінкова і мовна асиміляція іммігрантів представлена як немінуча складова культурної асиміляції в домінуюче суспільство в результаті визнання англійської мови як мови рівних можливостей.

Ключові слова: білінгвізм, монолінгвізм, ідеологія, політика, освіта, США, полікультурний, домінуюча мова, асиміляція, державна мова.

Postawienie problemu. Celem niniejszej publikacji jest badanie mechanizmów funkcjonowania dominującego języka i mniejszościowych języków w wieloetnicznej i wielokulturowej przestrzeni w warunkach prowadzenia polityki językowej na przykładzie Stanów Zjednoczonych. Określony cel znajduje się na płaszczyźnie globalnego tematu “Wzajemne oddziaływanie na siebie języka i społeczeństwa” – kardynalnego socjolingwistycznego i etnolingwistycznego problemu. Badania niniejszego tematu odkrywają społeczny charakter rozwoju i funkcjonowania języków, jak też uzasadniają socjalną motywację sytuacji językowych w warunkach wielojęzyczności. Przedstawia się, że sytuacja językowa w wieloetnicznych regionach zależy również od politycznych i ideologicznych postulatów, wysuniętych przez koła rządzące. Dlatego uważamy, że analiza ideologicznych podstaw polityki językowej może być korzystna dla rozumienia bieżących debat, poświęconych jej, jak też sytuacji językowej, która to powstała w Stanach Zjednoczonych obecnie.

Języki narodowe, jak na przykład amerykański angielski, często stają się oficjalnymi de facto, bez specjalnych rozkazów, dzięki utworzeniu powszechnego ideologicznego nastroju. Istnieją kilka prawdopodobnych przyczyn, określających, dlaczego założyciele Stanów Zjednoczonych postanowili nie uznawać język angielski w charakterze języka oficjalnego: jego przewaga była oczywista, prowadzenie oficjalnej polityki stało nie potrzebne; założyciele szanowali językową różnorodność i prawa mniejszości; nie decydowali się na obrazę rewolucyjnie nastawionych mniejszości i dlatego wybrali tolerancyjne podejście [27, s. 320]. Jednak prawie zawsze w amerykańskiej historii podstawą dominowania i statusu angielskiego jako języka narodowego Stanów Zjednoczonych była zgoda ideologiczna, istniejąca w koloniach brytańskich przed utworzeniem Stanów Zjednoczonych. W nich język angielski uzyskał status i przewagę bez centralizowanego planowania państwowego. Nikt nie wzywał do ogłoszenia angielskiego oficjalnym językiem Stanów Zjednoczonych, ponieważ dominująca pozycja została osiągnięta drogą nieoficjalną.

Zadania artykułu. Przeanalizować kształtowanie i rozwój ideologii monolingwizmu w polityce językowej Stanów Zjednoczonych.

Analiza badań i publikacji. Jak wskazują amerykańscy badacze, na wysiłki dotyczące planowania i realizacji oficjalnej polityki wielki wpływ wywierali przekonania, ukształtowane, z reguły, pod wpływem ideologii jednojęzyczności [27].

Ideologia jako specyficzna ideologiczna konstrukcja związana wyrażeniem konkretnych grupowych interesów i jest podstawą społecznego działania. Zgodnie z Budonem, ideologia pełni wiele funkcji: sprzyja zwiększeniu zwartości grupy, formułuje i uzasadnia jej oczekiwania społeczne itd. [4].

Dla niniejszego badania najbardziej przydatnym określeniem ideologii jest następujące: “Ideologia to zdolność dominujących grup... do uzyskiwania zgody na istnienie władczych stosunków od tych, które znajdują się w podporządkowanym położeniu” [23, s. 11]. W niniejszej rozprawie w charakterze podstawowego źródła językowej różnorodności będziemy rozpatrywali imigrację.

Streszczenie podstawowego materiału. Ideologia angielskiego monolingwizmu ma długą historię, która się zaczyna od kolonialnego i wczesnego nacjonalistycznego okresów w pracach naukowych takich wpływowych osób jak Benjamin Franklin i Noah Webster. Więc, B. Franklin występował przeciwko osobom posługującym się językiem niemieckim w Pensylwanii w 1753 r. Na początku XIX wieku podejmowali kroki w kierunku zakazu wykorzystania języka francuskiego w Luizjanie. W 1851 roku władze stanu Kalifornia zażądali, żeby wszyscy właściciele ziemscy udowodnili swoje prawo na posiadanie ziemi w sądach, w których to posiedzenia odbywali się wyjątkowo w języku angielskim. Wskutek tego większość właścicieli ziemskich pochodzenia meksykańskiego utracili swoją własność. W 1989 roku wkrótce po zdobyciu Portoryko, w szkołach, położonych na tej wyspie, było zakazano wykorzystania języka hiszpańskiego.

Ideologia angielskiego monolingwizmu też pojawia się u natywinistów, które próbowali zaprowadzić przewagę praw i przywilejów ludności białej, urodzonej w Stanach Zjednoczonych nad prawami imigrantów. Podejmowali próby ustalić znajomość języka angielskiego w charakterze najważniejszego składnika patriotyzmu i amerykańskiej. Neonatywinistom w końcu XIX – na początku XX wieku udało się osiągnąć uznanie konieczności znajomości języka angielskiego dla naturalizacji i nabycia obywatelstwa. W czasach I wojny światowej natywinistyczne założenia wobec języka angielskiego były podstawową częścią porządku dziennego ruchu amerykańskiej, pragnącego do “amerykanizacji” milionów nowych imigrantów. Środki tego ruchu stały się przymusowe, co spowodowało prześladowanie osób posługujących się językiem niemieckim oraz innymi językami [20; 28].

Zwolennicy ideologii angielskiego monolingwizmu trwały czas pozostawali konsekwentni w swoich działaniach [14]. Podstawowe założenia niniejszej ideologii są analogiczne ideologiom monolingwizmu w krajach, gdzie to inne języki dominują i podstawowym źródłem różnorodności jest imigracja. W rezultacie przeprowadzonej analizy ideologii monolingwizmu w takich krajach Ameryki Łacińskiej jak Argentyna i Chile, gdzie językiem dominującym występuje hiszpański, Brazylia z językiem portugalskim w charakterze dominującego, oraz w Stanach Zjednoczonych, gdzie dominuje język angielski, amerykańscy badacze wyodrębnili cztery wspólne *argumenty*, zazwyczaj wykorzystywane celem uzasadnienia tych ideologii [6]. Niżej zbadamy te argumenty oraz kontrargumenty wykorzystywane przez zwolenników bilingwizmu i różnorodności językowej w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie.

Po pierwsze zwolennicy monolingwizmu uważają, że imigranci, którzy należą do językowych mniejszości, muszą odmówić się swoich języków w charakterze kompensaty za prawo do imigracji do przyjmującego społeczeństwa. Jednak to przeczy fakt

historycznemu, że wielu emigrantom było zezwolono zachować swój język ojczysty. W Stanach Zjednoczonych Niemcom, Niderlandczykom, Irlandczykom i innym grupom mniejszościowym, w Kanadzie Francuzom, Ukraińcom było pozwolono używać języka ojczystego w szkołach, kościołach i społecznościach. [3; 12]

Wiele uchodźców emigrowali do Stanów Zjednoczonych i Kanady, żeby uniknąć językowych, religijnych oraz etnicznych prześladowań w swojej Ojczyźnie więc nie oczekiwali, że warunkiem emigracji będzie odmowa od języka ojczystego.

W charakterze drugiego argumentu wysunięte twierdzenie, że imigrantom ekonomicznie lepiej żyć w nowym kraju, dlatego powinni przejść na dominujący język oraz odmówić się jakichkolwiek pretensji wobec językowych praw mniejszości. Kontrargumentem jest idea, że to twierdzenie nie uznaje wygody, którą to społeczeństwo uzyskuje na skutek imigracji w rezultacie wykorzystania wiedzy intelektualnej i pracy fizycznej imigrantów, co powoduje nowe możliwości rozwoju ekonomicznego kraju przyjmującego [14].

Trzecim argumentem ideologii monolingwizmu jest fakt, że zachowanie języka i kultury powoduje dobrowolne oddzielenie od dominującej, podstawowej części społeczeństwa, jak też jej języka i kultury. Taka izolacja staje się przyczyną społecznego i kulturowego opóźnienia w rozwoju mniejszości językowych. W Stanach Zjednoczonych taki punkt widzenia był wspierany przez zwolenników ruchu "Tylko angielski", którzy twierdzą, że angielski należy popierać, ponieważ to język równych możliwości. Analogiczne oświadczenia zostały złożone przez zwolenników wysuniętej w Kalifornii propozycji, wzywającej do poważnego ograniczenia dostępu do bilingwalnej edukacji [28]. Jednak twierdzenie, że mniejszości językowe umyślnie izolują się nie odbija historycznego doświadczenia większości grup imigrantów. W amerykańskiej historii były wydarzenia, kiedy mniejszości językowe pragnęły samoizolacji, jak na przykład, konserwatywna sekta amerykańskich mennonitów. Lecz to raczej wyjątek, niż reguła. Zwolennicy językowej różnorodności oświadczają, że nierówne możliwości edukacyjne i narzucona przez społeczeństwo izolacja spowodowały, że wiele dzieci mniejszości językowych w jednakowej mierze mają niedostateczną znajomość języka ojczystego i języka angielskiego [27; 28].

Czwartym i najbardziej rozpowszechnionym argumentem na korzyść asymilacji językowej jest potrzeba jedności narodowej. Zwolennicy monolingwizmu uważają, że wspólny język jest przewagą dla państwa i narodu, a etniczna, rasowa, religijna i językowa różnorodność zagraża jedności narodowej kraju [6, s. 114]. Dwa dziesięciolecia temu badacze zauważyli, że w większości wypadków, kiedy mniejszościom językowym zarzucają brak narodowej lojalności, oni stają się obiektem dyskryminacji ze strony społeczeństwa. "Inaczej mówiąc, większość, niesprawiedliwie postępując z mniejszością, wywołała przejawy zamieszek wśród tej mniejszości, niezadowolonych i odśrodkowych tendencji, które w swój kolej, przedstawili władzom państwowym argumenty (niekiedy niepożądane) dla wzmocnienia swej polityki ograniczenia" [14, s. 257].

Asymilacja językowa mniejszości kulturowych była nieuniknionym składnikiem kulturowej asymilacji w dominującym społeczeństwie. Jednak doświadczenie historyczne wskazuje na konieczność różnicy pomiędzy behawioralną asymilacją a włączeniem strukturalnym [25]. Behawioralna asymilacja jest zgodnością z zewnętrznymi atrybutami obcej językowej i kulturowej normy. W kontekście badania problemów migracji behawioralna asymilacja ma podwójną konotację. Z jednej strony, ona określa proces zaangażowania w przyjmujące społeczeństwo, to znaczy – "asymilacja strukturalna" [10; 11, s.157].

Po drugie, behawioralną asymilację ujmują jako stan podobieństwa wobec sposobu zachowania się, ustaleń, wartości pomiędzy migrantami i przedstawicielami przyjmującego społeczeństwa [9, s. 22], procesu kulturowego “pochłaniania”, podczas którego człowiek, zespół albo społeczeństwo w całości stopniowo przyswaja zwyczaje, wartości, tryb życia i język dominującej kultury [24].

W niniejszym kontekście to znaczy, że człowiek, należący do mniejszości językowej, musi mówić po angielsku i zachowywać się jako Amerykanin angielskiego pochodzenia. Strukturalne włączenie ma na myśli społeczną, religijną, polityczną i ekonomiczną integrację. To znaczy, że imigrant uzyskuje równe prawa z obywatelami Stanów Zjednoczonych. Historycznie dominująca ideologia “Tylko angielski” polecała dekulturację dla wszystkich grup mniejszościowych.

Dekulturacja powoduje utratę języka i kultury przodków. W Stanach Zjednoczonych wymaganie behawioralnej asymilacji było stosowane jednakowo wobec wszystkich grup, ale strukturalne zaangażowanie było udzielane nie wszystkim imigrantom. Wiele północnych grup europejskich, takich jak Niderlandczycy, Niemcy albo Norwegi, uzyskali dostęp do ekonomicznych i społecznych osiągnięć kraju, to znaczy że rezultatem ich asymilacji behawioralnej stało się strukturalne zaangażowanie. W tym przypadku znajomość bardziej prestiżowego subkodu pozwoliła na dostrzegalne przewagi społeczne.

Inni mieszkańcy, w rezultacie ich różnego rasowego, kulturowego i religijnego pochodzenia często nie mieli dostępu do ekonomicznych i społecznych osiągnięć państwa, nawet po zbadaniu języka angielskiego, to znaczy strukturalnego zaangażowania nie odbyło się, wiele ludzi utracili swój język ojczysty i relacje kulturowe z Ojczyzną, ale nie stały się częścią społeczeństwa [27, s. 324].

Ideologia angielskiego monolingwizmu znów uzyskała popularność w ostatnich dziesięcioleciach XIX wieku, na skutek neonatywizmu, skierowanego przeciwko imigranckim i mniejszościowym językom. W latach 1970 obywatele Stanów Zjednoczonych występowali przeciwko Rozdziału VII Ustawy o edukacji dwujęzycznej przyjętej w 1968 roku. [22].

Niektórzy badacze twierdzili, że federacyjna polityka edukacji dwujęzycznej jest podobieństwem amerykańskiego “tygla narodów”, inni występowali przeciwko dwujęzycznym programom edukacyjnym, popierającym “pozytywną etniczną przynależność” [8].

W roku 1981 senator S. Hayakawa poddał pod dyskusję poprawkę do konstytucji ‘English Language Amendment’ (ELA) celem ogłoszenia języka angielskiego oficjalnym językiem Stanów Zjednoczonych, jednocześnie ignorując państwowe i federalne ustawy wymagające wykorzystania innych języków. Za dwa lata razem z innymi senatorami zorganizował stowarzyszenie “Angielski w Stanach Zjednoczonych”. Oprócz wsparcia federalnej poprawki do konstytucji ta organizacja prowadziła agresywną politykę, oraz w ciągu czterech lat od chwili założenia udało się jej dopiąć, żeby zaproponowane przez nią propozycje zostały rozpatrzone w 48 stanach. Środki, skierowane na udzielenie języku angielskiemu statusu oficjalnego i ograniczające wykorzystania języków mniejszościowych, uzyskały aprobatę w 23 stanach, w 21 – w ciągu lat 1980 oraz lat 1990 [13, s. 258–268]. Jednak w latach 1990 organizacji nie udało się dopiąć celu i uchwalić poprawkę do konstytucji o oficjalnym statusie języka angielskiego.

W roku 1987 przeciwnicy ruchu “Tylko angielski” zjednoczyli się i założyli organizację “Angielski plus” oraz zaproponowali alternatywną poprawkę do konstytucji o prawach kulturalnych. Celem tego zespołu stało się zachowanie językowej i kulturalnej

różnorodności. Ruch “Tylko angielski” został poddany krytyce ze strony liderów etnicznych i imigranckich grup, ich prawników, wielu zawodowych organizacji edukacyjnych, takich jak “Wykładowcy języka angielskiego dla posługujących się innymi językami”, Stowarzyszenia Lingwistycznego Ameryki, Amerykańskiego Stowarzyszenia Lingwistyki Stosowanej, Narodowej Asocjacji Edukacji [2].

Krytycy twierdzili, że organizacje “Tylko angielski” i “Angielski w Stanach Zjednoczonych” ignorują tradycje praw obywatelskich w Stanach Zjednoczonych; nie mogą sprzyjać integracji dzieci mniejszości językowych; lekceważą potrzeby amerykańskiego biznesu w związku z zewnętrznymi rynkami; ograniczają możliwości rządu w sprawie wywierania wpływu na swych obywateli; starają się pozbawić praw obywatelskich obywateli, należących do mniejszości językowych; sprzyjają powstaniu wrogości wobec tych, czyj język ojczysty nie angielski [2, s. 291].

Na początku 21 wieku na całym terenie Stanów Zjednoczonych spostrzegano się jeszcze jedna fala antyimigranckich nastrojów. Chociaż ten ruch, jak twierdzili, był skierowany tylko przeciwko nielegalnej migracji, zarejestrowani i niezarejestrowani mieszkańcy USA posługujące się językiem hiszpańskim napotkali trudności związane z oficjalnym i nieoficjalnym prześladowaniem przez władze i oddzielne osoby. Znowu zabrzmiały wzywania do uchwalenia języka angielskiego jako oficjalnego języka Stanów Zjednoczonych. W niektórych stanach były przyjęte ustawy, zabraniające używanie języka hiszpańskiego w pracy i w szkołach, nawet w trybie nieoficjalnym.

Mimo wymienione wyżej, R. Tatalowicz [20] i D. Krouford [5] zmniejszają ekstremistyczne skierowanie ruchu. D. Krouford zauważa, że antydwujęzyczne nastroje, jako i idea udzielenia języku angielskiemu statusu państwowego są bardzo popularne dziś [5]. W 2006 roku senator stanu Oklahoma James Inhof kolejny raz zaproponował poprawkę do konstytucji o uznanie angielskiego za język oficjalny Stanów Zjednoczonych. W 2007 roku w USA przy wsparciu członków obu podstawowych politycznych partii był przedstawiony projekt do Ustawy o ochronie jedności języka angielskiego w Izbie przedstawicieli. Język projektu ustawowego został opracowany celem udzielenia angielskiemu statusu oficjalnego języka Stanów Zjednoczonych.

Z nową energią dyskusje wobec tej kwestii zaczęły się po uchwaleniu Ustawy o nielegalnej imigracji w stanie Arizona 27 lipca 2010 roku.

Ruch “Tylko angielski” zostaje aktywny, ponieważ w roku 2010 biznesmen Tim James poddawał swoją kandydaturę na stanowisko gubernatora stanu Alabama z przedwyborczą obietnicą, że w stanie egzamin na uzyskanie prawa jazdy będzie proponowany tylko w języku angielskim.

W stanie Tennessee 24 czerwca 2010 roku po raz pierwszy w historii USA została uchwalona Ustawa o ochronie przedsiębiorstw, realizujących politykę “Tylko angielski”, jeśli tego “wymagają interesy biznesu” [7; 21].

Trzydzieści jeden stan – w tym Alabama – ogłosił język angielski swoim jedynym językiem oficjalnym, a w roku 2012 obie polityczne partie wyrazili uznanie dla języka angielskiego w swoich oficjalnych platformach, Demokraci promowali “rozszerzenie możliwości dla edukacji w języku angielskim oraz integracji imigrantów”, jednocześnie Republikanie ogłosili, że wspierają język angielski w charakterze oficjalnego języka państwa [26].

Powołując się na dane spisu ludności 1997 roku, lingwista historyk Robert D. King zauważył, że 94% ludzi w Stanach Zjednoczonych mówią po angielsku chętnie, w związku z czym ustawa jest w ogóle nie potrzebna. [18].

Maura E. Muhika, prezes grupy prawniczej “Amerykański angielski”, zaprzeczył, że ta liczba naprawdę wynosi 97%, dlatego ustawa po prostu przedstawia zdrowy rozsądek. [26].

Obecnie te dane są podobne. Informacja o spisie ludności, opublikowana w 2011 roku, pokazuje, że około 79% ludzi w Stanach Zjednoczonych używają w domu tylko języka angielskiego. Jeszcze 16% świadczą, że mówią po angielsku “dobrze” albo “bardzo dobrze”. Takie porównanie powoduje wątpliwości wobec przesłanek o “oficjalnej” demarkacji dotyczącej tylko konieczności zrozumiałej komunikacji. W rzeczywistości dla wielu zwolenników ruchu “Tylko angielski” język stał się powtórzeniem mniej przyjemnych nastrojów, wywiera strach zmiany sytuacji demograficznej wśród nich [1].

Narodowe ankiety i referendum, przeprowadzone w stanach, pokazują, że 87% Amerykanów, w tym posługujących się językiem hiszpańskim, popierają język angielski jako państwowy język USA. Za to występują 72% amerykańskiej młodzieży w wieku od 18 do 24 lat oraz 65% dorosłych posługujących się językiem hiszpańskim. Za jedyny język rządu angielski uważają 77% hiszpańskojęzycznych Amerykanów, 82% Amerykanów głosują za to, żeby językiem biznesu był wyłącznie język angielski [1].

Zgodnie z wynikami ankiety przeprowadzonej wśród ludności amerykańskiej w 2007 roku, wśród 52,4 milionów osób (starszych pięciu lat), co wynosi 19,7% ogólnej liczby mieszkańców Stanów Zjednoczonych, tylko 8,1% nie mówili w domu po angielsku. Ogółem około 92% ludności ogłosiło, że władają językiem angielskim chociażby w minimalnym zakresie [15].

W marcu 2012 roku republikański kandydat na prezydenta Rick Santorum uległ krytyce niektórych republikańskich delegatów z Portoryko, kiedy publicznie bronił swego stanowiska, że terenom Portoryko mówiącym po hiszpańsku należy postawić jako warunek – przyjąć język angielski jako podstawowy w charakterze warunku identyczności i państwowości [19].

Lingwista Geoffrey Pullum w eseju z nazwą “Lingwistyczni faszyci nacierają” (*Here come the linguistic fascists*) oskarża “Angielski pierwszy” o “nienawiść i podejrzenie wobec cudzoziemców i imigrantów” oraz wskazuje, że język angielski absolutnie nie jest zagrożony w Stanach Zjednoczonych; zauważa, że wezwania natychmiast uchwalić język angielski oficjalnym językiem Stanów Zjednoczonych są równoznaczne wezwaniu pilnie uznać hot-dog za oficjalną potrawę dla meczów baseballowych [16; 17].

Powstaje pytanie o źródłach tej ideologii. Wychodząc z badań empirycznych wobec twymienionych kwestii, R. Tatałowicz zaproponował pięć źródeł ideologii angielskiego monolingwizmu: rasowa wrogość większości wobec mniejszości; konflikty etniczne pomiędzy mniejszościami; antagonizm klasowy grup społeczno-etnicznych, znajdujących się na niższym poziomie dobrobytu; polityczna negatywna reakcja przeciwników dwujęzyczności; negatywny stosunek wobec wszystkiego obcego [20]. Tatałowicz przyszedł do wniosku, że na pierwszym etapie ruchu tą ideologię rozpowszechniała przeważnie elita, drugi zaś etap wyróżniał się bardziej masową aktywnością. W całości, jak widać, istnieje rozbieżność między warstwami elity, które można rozdzielić według przynależności rasowej. Politycy przedstawiające ludność białą sprzyjają oficjalnemu statusowi języka angielskiego, chociaż dyskusja wobec tej kwestii nie jest charakterystyczną dla białej ludności w większości stanów. Społeczeństwo posługujące się językiem hiszpańskim i jego liderzy polityczne przejawiają wrogość i mówią o motywach rasistowskich, chociaż wśród nich brak jednolitego zdania. Ruchy “Angielski plus” i

“Tylko angielski” demonstrują, jak elita manipuluje masami, w szczególności wśród Afroamerykanów. [20, s. 248–249].

Na trzecim etapie odbywa się przemieszczenie akcentów ze stanów na scenę narodową, gdzie te kwestie łatwo skojarzyć z problemem imigracji, który obecnie jest bardziej potencjalnie krytyczny, niż w pierwszej połowie XX wieku. [To samo].

Badając ideologię angielskiego monolingwizmu oraz ruchy “Tylko angielski” i “Angielski w Stanach Zjednoczonych”, którzy są jej przewodnikami, T. Donahue przyszedł do wniosku o funkcjach tej ideologii w Stanach Zjednoczonych. Najpierw, ona jest wykorzystywana, żeby odwrócić uwagę ludzi od naprawdę poważnych problemów, po drugie, sprzyja zdobyciu politycznego kapitału [6, s. 137].

Wnioski. Z wymienionego wyżej możemy wyciągnąć wniosek, że większość obywateli Stanów Zjednoczonych aprobeuje język angielski jako wspólny język państwa i życia codziennego, w społeczeństwie, jak wcześniej, przeważa ideologia angielskiego monolingwizmu. W końcu możemy mówić o tym, że w ciągu całej historii Stanów Zjednoczonych podstawą polityki językowej pozostawała ideologia angielskiego monolingwizmu, która wywierała wielki wpływ na polityczne, ekonomiczne i społeczne życie imigrantów oraz jej wynikiem stała się aprobata oficjalnego statusu języka angielskiego przez większość mieszkańców państwa.

1. Americans Overwhelmingly Support Official English. Режим доступу: <http://www.opposingviews.com/arguments/americans-overwhelmingly-support-official-english>. Дата звернення 24.03.2016.
2. Baker C., Jones S. P. The Encyclopedia of Bilingual Education and Bilingualism. Clevedon. 1998
3. Bakhov, I. S. Historical dimension to the formation of multicultural education of Canada. Pedagogy, 2015. Vol. 117, No. 1, pp. 7–15. DOI: <http://dx.doi.org/10.15823/p.2015.063>
4. Boudon, R. L'idéologie ou L'origine des idées reçues. Paris, Fayard. 1986
5. Crawford, J. Anatomy of the English-Only Movement. Режим доступу: <http://ourworld.compuserve.com/homepages/JWCRAWFORD/anatomy.html>. Дата звернення 24.03.2016.
6. Donahue, T. American Language Policy and Compensatory Opinion / Power and Inequality in Language Education. Cambridge. 1995
7. English-only fails; lopsided vote ends heated campaign, The Tennessean, 23 January 2009. Режим доступу: <http://www.findingdulcinea.com/news/Americas/2009/jan/English-Only-Measure-Defeated-in-Nashville.html> Дата звернення 24.03.2016.
8. Epstein, N. Language, Ethnicity, and the Schools: Policy Alternatives for Bilingual Education. Washington. 1977
9. Esser, H. Aspekte der Wanderungssoziologie. Assimilation und Integration von Wanderern, ethnischen Gruppen und Minderheiten. Eine handlungstheoretische Analyse. – Neuwied/ Darmstadt, 1980.
10. Gordon, M. Assimilation in American Life. N.Y. Oxford University Press. 1964
11. Gordon, M. Human Nature, Class, and Ethnicity. N.Y. Oxford University Press. 1978
12. Holovaty, M. Multiculturalism as a means of nations and countries interethnic unity achieving. Economic Annals-XXI, 2014. 11-12, 15-18.
13. Huntington, Samuel P. Who are we? The Challenges to America's National Identity. Simon & Shuster. New York, 2004. 428 p.
14. Kloss, H. Language Rights of Immigrant Groups / International Migration Review. 1971. № 5. P. 250–268.
15. Language Use in the United States: 2007 // U. S. Census Bureau. Режим доступу: <http://www.census.gov/population/www/socdemo/language/appendix.html> Дата звернення 24.03.2016.
16. Nunberg, Geoff. Resolution: English Only. Linguistic Society of America. 1986
17. Pullum, Geoffrey K. Here come the linguist fascists. Natural Language and Linguistic Theory 5 (4): 603–9, 1987. doi:10.1007/BF00138990

18. Robert D. King. Should English Be the Law? The Atlantic Monthly. April, 1997. Режим доступу: <http://www.theatlantic.com/magazine/archive/1997/04/should-english-be-the-law/376825/> Дата звернення 24.03.2016.
19. Seelye, Katherine Q.; Parker, Ashley. "For Santorum, Trying to Tamp Down a Firestorm Over Puerto Rico Remarks". New York Times. 2012. Arthur Ochs Sulzberger, Jr.
20. Tatalovich, Raymond. Nativism Reborn?: The Official English Language Movement and the American States. Lexington, Kentucky: University of Kentucky Press. 1995. P. 166.
21. Tennessee becomes first state to protect businesses with English workplace policies. Режим доступу: <http://www.us-english.org/view/780> Дата звернення 24.03.2016.
22. Title VII of the Elementary and Secondary Education Act of 1965; Public Law 90-247. Режим доступу: <https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/STATUTE-81/pdf/STATUTE-81-Pg783.pdf>. Дата звернення 24.03.2016.
23. Tollefson, J. Planning Language, Planning Inequality: Language Policy in the Community. N. Y. 1991
24. Ward, C., Bochner, S., & Furnham, A. The Psychology of Culture shock (2nd ed.). Philadelphia: Routledge. 2001
25. Weiss, B. American Education and the European Immigrant, 1840 – 1940. Urbana. 1982
26. Why would the USA make English as official language? Режим доступу: <https://aeon.co/essays/why-would-the-usa-make-english-an-official-language>. Дата звернення 24.03.2016.
27. Wiley, T. G. Language planning, language policy, and the English-Only Movement / Language in the USA: Themes for the Twenty-first Century. N. Y., 2008. P. 319 – 338.
28. Wong Fillmore, L. W. Language in education / Language in the USA: Themes for the Twenty-first Century. N. Y., 2008. P. 339 – 361.

The article analyzes the monolingualism policy opposed to the policy of bilingualism in the language policy of the United States. The author considers the historical background, issues and implementation mechanisms of the monolingualism policy in the multiethnic state, the result of which is directed against cultural diversity and immigrant minority languages. The article defines sources of English monolingualism ideology, racial hostility of majority toward minority, ethnic conflict between the minorities, class antagonism of socioeconomic groups at a lower level of welfare; political negative reaction of bilingualism opponents; negative attitude to everything that is foreign. The author presents arguments and counterarguments used by bilingualism supporters and linguistic diversity in the United States. Federal policy bilingual education is compared with the American melting pot. Behavioral and linguistic assimilation of immigrants is presented as an inevitable component of cultural assimilation into the dominant society resulting from the recognition of English as the language of equal opportunities.

Key words: *bilingualism, monolingualism, ideology, politics, education, the USA, multicultural, the dominant language, assimilation, the official language.*

УДК 37.014.25
ББК 74.58

Сін Чжефу

ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

В статті досліджено погляди науковців щодо сутності та змістовних складових педагогічної підтримки адаптації іноземних студентів до навчання у вищих навчальних закладах. Розкрито окремі вектори педагогічної підтримки іноземних студентів до навчання у вищих навчальних закладах та шляхів її організації.